

การออกแบบผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น
ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
Cocoon Soap Product Design Ban Klang Muen Community
Enterprise Group Subdistrict, Mueang District, Kalasin Province

สุรยุทธ์ นาคโดด¹, ภาณุพงศ์ ธนะโคตร²,
พรสวรรค์ นนทะภา³ และ อภิชาติ เอี่ยมวิจารณ์⁴
Surayut Nakdod¹ Panuphong Tanakhote²
Pornsawan Nonthapha³ and Apichat Iamvijan⁴

Received: November 06, 2022

Revised: December 30, 2022

Accepted December 30, 2022

¹สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied Arts Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat
Maha Sarakham University (Email: surayut4342@gmail.com)

²สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied Arts Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat
Maha Sarakham University (Email: 08143969xx@gmail.com)

³สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied Arts Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat
Maha Sarakham University (Email: p.moodspace@gmail.com)

⁴สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied Arts Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat
Maha Sarakham University (Email: tukbiyok@gmail.com)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านกลางหมื่นตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ด้วยแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า

ปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการดำรงชีวิตและใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมแบบดั้งเดิม รูปแบบผลิตภัณฑ์สบู่เป็นแบบก้อน มีเพียง 2 สูตร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมขมิ้น ส่วนบรรจุภัณฑ์ใช้เพียงฟิล์มถนอมอาหาร และฉลากแบบสติ๊กเกอร์ กรรมวิธีการขึ้นรูปก้อนใช้การหลอมเทรูปทรงของสบู่มี 2 ลักษณะ คือ สี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูปทรงดอกไม้ ซึ่งยังไม่เป็นที่สนใจของตลาดเท่าที่ควร โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาถึงกลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีกำลังในการซื้อ และซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ด้วยการนำลวดลายของสมุนไพรจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในการนำส่วนผสมของสบู่เพื่อประพินผิวมาเป็นแนวคิดในการออกแบบ ส่วนกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ประกอบ

ด้วยส่วนผสมสมุนไพรในสบู่ 4 ชนิด ได้แก่ ขมิ้น น้ำผึ้ง ว่านหางจระเข้ และ ลูกหม่อน เพื่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น ส่วนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วยการออกแบบโลโก้สบู่รังไหม และออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยใช้วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และออกแบบลวดลายให้ดึงดูดความสนใจ โดยมีการนำภูมิปัญญามานำเสนอผ่านรูปแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 แบบได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อน 2) ผลิตภัณฑ์สบู่เหลว 3) ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมสำหรับพกพา

คำสำคัญ: การออกแบบผลิตภัณฑ์, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น, ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม

Abstract

The objectives of cocoon soap product design of Klang Muen Village Community Enterprise were 1) to study problems and analyze needs of products, and packaging of cocoon soap of Klang Muen Village, Muang district, Kalasin and 2) to design the products and packaging of cocoon soaps of Klang Muen Village Community Enterprise, Klang Muen village, Klang Muen, Muang district, Kalasin. The study was qualitative research. The instruments used in this study were studying documents and field trip survey with observation sheet and interview. The data were analyzed and presented based on the descriptive research.

The finding revealed that, the product was designed based on local wisdom which produced the product for daily lives of villagers. Therefore, the main product was a bar soap. In addition, there were only 2 formulars of bar soap: cocoon soap with honey

and cocoon soap with turmeric. Moreover, the packaging was food wrap film labelled with sticker. There were two shapes of the bar soap-rectangle and flower-which were not interesting. The target orders were students, working ages and elderly who had enough income and they bought the soap as a souvenir on special days.

In order to design various products of soap, the concept of product design of cocoon soap of Klang Muen Village Community Enterprise was to design the pattern based on the herbs that were mix in the soaps. The four formulars of soaps were cocoon soap with turmeric, cocoon soap with honey, cocoon soap with aloe vera and cocoon soap with mulberry. According to the packaging design, logo of cocoon soap and the attractive packaging were designed.

The materials that were suitable for the formular of the products were used. In addition, the attractive patterns were designed. Local wisdom was shown in a form of beautiful graphic design for three packaging of three types of soaps: cocoon bar soap, cocoon liquid soap and cocoon flake soap.

Keywords: Product design, Klang Muen Village Community Enterprise, cocoon soap

บทนำ

บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกใกล้กับอำเภอสว่างแดนดิน ถือเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ภูมิอากาศร้อนชื้น มีแหล่งน้ำชลประทานและด้านภูมิประเทศที่ดี ทำให้มีสภาพดินที่ดีส่งผลให้บ้านกลางหมื่นมีอาชีพเกษตรเป็นหลัก เวลาวางเว้นจากการ

ทำการเกษตรก็จะใช้เวลาว่างในการทำผลิตภัณฑ์ขึ้นมา โดยใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่หาได้ตามท้องถิ่น และเลี้ยงหมอนไหมนำไหม มาทอผ้าใช้กันในครัวเรือน ต่อมาทางกรมพัฒนาชุมชนได้มีโครงการยกระดับไหมและหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล สุ่มนครหมอนไหมก้าวสู่สากล จึงมีการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้าน นำโดยคุณแม่สมหมาย พัดบุรมณ์ หัวหน้ากลุ่ม ได้ผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญา โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น กระบวนการผลิตผ้าไหมของชาวชุมชนเริ่มตั้งแต่การเลี้ยงไหมปลูกหม่อน จนถึงกระบวนการทอในกระบวนการผลิตนั้น รังไหมกลายเป็นของเหลือทิ้งซึ่งแต่เดิมไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร จนกระทั่งมีผู้นำส่วนผสมจากรังไหมมาผลิตเครื่องสำอาง เนื่องจากในเส้นใยไหมที่นำมาใช้ผลิตสปูรังไหมนั้นพบว่า มีโปรตีนเป็นองค์ประกอบหลักสองชนิด คือไฟโบรอินและเซอรีซิน โดยไฟโบรอินเป็นโปรตีนที่เป็นองค์ประกอบหลักในรังไหม ในขณะที่เซอรีซินเป็นโปรตีนการที่ห่อหุ้มมัดโปรตีนไฟโบรอินเข้าด้วยกันและช่วยในการรักษาโครงสร้างของรังไหม ปัจจุบันมีความสนใจในการศึกษานำโปรตีนเซอรีซินไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม และผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เป็นต้น (กนกพร พลเยี่ยม และ สีนินาฏ ศิริ, 2556) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านกลางหมื่นมีความสนใจที่จะทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากกระบวนการผลิตผ้าไหมเพื่อเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน สปูรังไหมจึงเป็นทางเลือกที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านกลางหมื่นได้นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

โดยปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นได้ผลิตสปูรังไหมในครัวเรือนซึ่งใช้พิมพ์รูปทรงทั่วไปและทำการบรรจุกันเองอย่างเรียบง่าย มีการจำหน่ายกันเองจึงมีกลุ่มลูกค้ารู้จักเป็นจำนวนน้อย ส่วนมากเป็นคนในหมู่บ้านใกล้เคียงหรือคนรู้จัก ดังนั้นทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น จึงต้องการออกแบบผลิตภัณฑ์สปูรังไหมให้เป็นเอกลักษณ์ และดึงดูดกลุ่มลูกค้าใหม่ ให้เป็นที่น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจ

ศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สบู่อิงใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่อิงใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่อิงใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้ออกแบบระเบียบวิธีวิจัยใช้สำหรับการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย เลือกโดยวิธีเจาะจง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้รู้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น 10 คน 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์สบู่อิงใหม่ 10 คน รวมทั้งสิ้น 23 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสำรวจ ใช้เพื่อสำรวจภายในชุมชน สังคม และ วัฒนธรรม ในหมู่บ้านกลางหมื่นตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) คือ ใช้สังเกตการดำเนินการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านกลางหมื่น ด้วยวิธีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง การจดบันทึก

2.3 ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ปัญหา ความต้องการ และ การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่อิงใหม่ สัมภาษณ์ ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ



และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเผยแพร่ผ่านสังคมออนไลน์ เป็นต้น

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลจากการค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสาร มาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหา

4.2 นำข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามการสัมภาษณ์ สังเกต และแบบสำรวจ มาจัดเรียงตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

4.3 ถอดข้อมูลจากการบันทึกเสียง และบันทึกภาพ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

4.4 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบมาปรับปรุง วิเคราะห์และเรียบเรียงเนื้อหาให้ถูกต้องอย่างเป็นระบบ

5. การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย นำเสนอด้วยตาราง และภาพถ่ายผลงานการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลการศึกษา

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่อร่าใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น

1.1 ปัญหาและความต้องการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลิตภัณฑ์สบู่ที่มีจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาด

ทั้งบุทตัวแทนจำหน่ายสินค้าเครื่องสำอาง บุทแบรนด์เครื่องสำอาง และเว็บไซต์จำหน่ายเครื่องสำอางประเภทสบู่ ซึ่งแต่ละแบรนด์สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของแบรนด์ ที่มีเอกลักษณ์ น่าดึงดูดใจ และรู้สึกปลอดภัยต่อการใช้ ซึ่งผลิตภัณฑ์สบู่หลาย ๆ แบรนด์ต่างก็ทำผลิตภัณฑ์สบู่ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ส่วนผสมที่สำคัญต่อการบำรุงหรือรักษาผิวหน้า ลูกเล่นการตีฟองนุ่มฟูเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการใช้ผลิตภัณฑ์ ความแปลกใหม่ของตัวผลิตภัณฑ์ เรื่องราวของส่วนผสม การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ และอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้บริโภคให้มีตัวเลือกในการซื้อมากยิ่งขึ้น ผลิตภัณฑ์สบู่ล้างหน้าที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดนั้นมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านลักษณะของเนื้อสบู่ สี คุณสมบัติ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ซึ่งทำให้เป็นทางเลือกที่ น่าสนใจในการเลือกซื้อของกลุ่มผู้บริโภคใช้เครื่องสำอางประเภทสบู่ได้อย่างมาก ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น เพื่อนำมาออกแบบพัฒนาให้เกิดความน่าสนใจขึ้น เพื่อให้มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและทางเลือกให้แก่ผู้บริโภค เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม วิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นเพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ถึงภาพลักษณ์ที่มีเอกลักษณ์ และความปลอดภัย เช่น มีส่วนผสมที่สำคัญต่อการบำรุงหรือรักษาผิวหน้าจากธรรมชาติ ความแปลกใหม่ของตัวผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

ผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นเกิดจากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการดำรงชีวิตและใช้สอยในชีวิตประจำวัน จำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารแปรรูปกึ่งสำเร็จรูป/สำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร

1.2 ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมแบบดั้งเดิม

ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น แบบดั้งเดิมรูปแบบผลิตภัณฑ์สบู่กลีเซอรินแบบก้อนของผลิตภัณฑ์ มีเพียง 2 สูตร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมขมิ้น ส่วนผสมเป็นกลีเซอรินก้อนใสสกัดจากรังไหม สารสกัดสีที่ได้มาจากน้ำผึ้งและขมิ้น บรรจุภัณฑ์ใช้เพียงฟิล์มถนอมอาหาร และฉลากแบบสติ๊กเกอร์ กรรมวิธีการขึ้นรูปก้อนใช้การหลอมเทรูปทรงของสบู่มี 2 ลักษณะ คือ สี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูปทรงดอกไม้



ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมสบู่รังไหมบ้านกลางหมื่น

1.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาถึงกลุ่มวัยทำงาน ช่วงอายุ 23-39 ปี ชื้อเพื่อนำไปใช้เอง และกลุ่มลูกค้าที่คาดหวัง ได้แก่ กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีกำลังในการซื้อ อายุประมาณ 30-60 ปี ที่ชอบซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากในวาระสำคัญ

2. ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 แนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สู่รูปร่างใหม่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นจากการรวบรวมข้อมูลและกระบวนการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สู่รูปร่างหน้าที่มีวางขายตามท้องตลาดและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเลือกใช้ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์สู่รูปร่างใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น โดยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้วยลวดลายของสมุนไพรจากการใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในหมู่บ้านในการใช้เพื่อเป็นยารักษาโรคและและผสมในส่วนผสมของสบู่เพื่อประพินผิวจึงนำสมุนไพรจากภูมิปัญญาเหล่านี้มาประกอบการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยใช้หลักการการออกแบบช่วยให้ผลิตภัณฑ์สู่รูปร่างใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นเพื่อสร้างความน่าสนใจและสื่อถึงส่วนผสมที่มีคุณประโยชน์ของตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ภายใน 3 แบบ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อน 2) ผลิตภัณฑ์สบู่เหลว 3) ผลิตภัณฑ์สบู่รูปร่างใหม่สำหรับพกพา

2.2 กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

2.2.1 ส่วนผสมสมุนไพรในสบู่

ด้านชนิดของผลิตภัณฑ์สู่รูปร่างใหม่ ผู้วิจัยพัฒนาให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้นโดยใช้แนวความคิดการประพินผิว โดยเลือกการผสมผสานสมุนไพรในท้องถิ่นบ้านนาหมื่น ซึ่งประกอบ สมุนไพร 4 ชนิด ได้แก่ ขมิ้น น้ำผึ้ง ว่านหางจระเข้ และลูกหม่อน (มัลเบอร์รี่))

2.2.2 การออกแบบโลโก้สู่รูปร่างใหม่

โลโก้ผลิตภัณฑ์สู่รูปร่างใหม่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น ได้รวมคำว่า cocoon ที่หมายถึงรังไหมซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการทำสบู่ของกลุ่มวิสาหกิจและคำว่า clean ซึ่งหมายความว่าทำความสะอาด ผสานกันจึงได้คำว่า coclean ซึ่งหมายถึงการทำความสะอาดจากรังไหม จึงได้ทำการนำรังไหมมาใช้แทนตัวอักษรสัญลักษณ์วิบวับแสดงถึงความคลีน สะอาด และผิเสื้อไหมที่เลี้ยงไว้เพื่อการผลิตไหมฟอนต์ที่เลือกให้ความรู้สึกทางการ เรียบหรูหร่า สะอาด

รูปร่างลักษณะตัวอักษรเป็นเส้นหรือขีดเล็ก ๆ ที่มักติดอยู่กับปลายของเส้นที่ใหญ่กว่าในอักษรหรือสัญลักษณ์ หรือเราสามารถเรียกอีกชื่อว่า ฟอนต์โรมัน สีที่นำมาใช้คือสีทอง ซึ่งเป็นสีที่แสดงถึงความมั่งคั่ง มั่งมี อบอุ่น เป็นมิตร ใช้ยกระดับให้แก่ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น และสีน้ำตาลเข้ม เพื่อสื่อถึงความเป็นธรรมชาติ หนักแน่น มั่นคง



ภาพที่ 2 การออกแบบโลโก้สบู่รังไหม และ
โลโก้ที่ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม

2.3. ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหม

2.3.1 ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบก้อน ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม

ออกแบบรูปทรงว่าโค้งของรูปมือ เพื่อสะดวกในการจับ ออกแบบให้มีลวดลายแบรנדอยู่ในแม่พิมพ์เพื่อความสะดวก ไม่จำเป็นต้องเอาออกมาปั๊มอีก แม่พิมพ์เลือกใช้แม่พิมพ์เท วัสดุซิลิโคนเพื่อทนต่อความร้อนของการหลอมสบู่ได้ ผลิตภัณฑ์สบู่ใช้เทคนิคการหลอมเท วัตถุดิบได้ต้นแบบจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น คือ กลีเซอรินและสารสกัดสมุนไพรเพียง 2 อย่าง ขนาด 3.5x6x2.5 cm. และมีการพัฒนารูปแบบให้มีความกระชับรัดลง



ภาพที่ 3 แบบร่างผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม

ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อนรังไหม ออกแบบโดยใช้หลักการออกแบบโดยการเลือกขนาดที่กระทัดรัดพอดีสำหรับการจับถือ จากการศึกษาขนาดมาตรฐานที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดและด้านรูปทรงโดยคำนึงถึงความสะดวกสบายในการจับถือเพื่อไม่ให้หลุดมือง่ายหรือการจับที่ลำบาก จึงได้ออกแบบโค้งเว้าเหมาะสมสำหรับการใช้งาน อีกทั้งรูปทรงยังส่งเสริมให้ตัวผลิตภัณฑ์ดูหรูหรามากยิ่งขึ้นจากการปรับเปลี่ยนความโค้งมนของขอบสบู่ มีการเลือกปริมาณของส่วนผสมสมุนไพรเพื่อให้ได้สีสันทที่สวยงาม ผสมกับการเพิ่มคุณค่าของแผ่นทองคำและผงทองที่ช่วยสนับสนุนให้ตัวผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม ดึงดูดใจมากยิ่งขึ้น



ภาพที่ 4 แบบร่างและผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมก้อน

2.3.2 บรรจุภัณฑ์สปูรังไหมแบบก้อน

กล่องบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สปูรังไหม ใช้วัสดุกระดาษเคลือบไขห่อหุ้มตัวผลิตภัณฑ์ไว้เป็นชั้นแรกเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากปัจจัยภายนอกและความชื้น บรรจุภัณฑ์กล่องใช้วัสดุ กระดาษอาร์ตมัน 100 แกรม รูปแบบกล่องเพิ่มลูกเล่นการเปิดใช้งานเหมือนการเปิดของขวัญหรือห่อผ้า เพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่ตัวผลิตภัณฑ์ ลวดลายกราฟิกออกแบบโดยใช้หลักการจัดวางเน้นจุดสนใจไปที่ ชื่อผลิตภัณฑ์ โดยจัดวางให้เกิดความสมมาตรและดุลกลมกลืนกัน ตัวอักษรเป็นรูปแบบที่อ่านง่าย ชัดเจน รายละเอียดครบ บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สปูรังไหมนี้ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบความงามโดยการใช้หลักการออกแบบคือ มีการเลือกใช้วัสดุที่มีทนต่อตางและละอองน้ำได้เพื่อเป็นการป้องกันตัวผลิตภัณฑ์ให้เกิดความเสียหายก่อนถึงมือผู้บริโภคไว้เป็นชั้นแรก และเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมแต่บรรจุภัณฑ์ยังออกแบบเพื่อดึงดูดความสนใจและบ่งบอกถึงข้อบ่งใช้ผลิตภัณฑ์โดยการใช้แนวคิดของการใช้สมุนไพรของคนในหมู่บ้าน ด้วยการหยิบลวดลายและสีถิ่นของสมุนไพรต่างๆเหล่านั้นมาออกแบบเป็นกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ด้วยการใช้องค์ประกอบมูลฐานการออกแบบในการจัดวาง ขนาด และสีของภาพและตัวอักษร



ภาพที่ 5 แบบร่างกล่องบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สปูรังไหม



ภาพที่ 6 แบบจำลองกล่องบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมพัฒนา

2.3.3 ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบเหลว

ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวล้างหน้า ได้พัฒนารูปแบบของสบู่รังไหมจากแบบก้อนให้อยู่ในรูปแบบของเหลว โดยใช้หลักการออกแบบโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ส่วนผสมที่นำมาใช้ จึงจะต้องอ่อนโยนต่อผิวหนังผู้ใช้ เนื้อสัมผัสของสบู่เหลวออกแบบโดยการสร้างเนื้อสบู่ไม่ให้เหลวเกินไป จึงเพิ่มสารที่ทำให้สบู่มีเนื้อเจลอ่อน ๆ ให้สัมผัสในการใช้มีความเนียน สลื่น โดยที่ไม่มีฟองเพื่อไม่ให้เกิดการระคายเคืองในการใช้ผลิตภัณฑ์ และออกแบบให้มีความน่าใช้ น่าสนใจด้วยการใส่ผงทองและแผ่นทองลงไป ทำให้ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์มีความหรูหรามากยิ่งขึ้น



ภาพที่ 7 แบบร่างและผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบเหลว

2.3.4 บรรจุภัณฑ์สบู่วิ่งใหม่แบบเหลว

บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่เหลววิ่งใหม่ได้แสดงถึงความงาม โดยรูปแบบและขนาดจากการสังเกตศึกษาผลิตภัณฑ์ตามท้องตลาดโดยเลือกรูปแบบหลอดบีบ เพื่อสะดวกสบายในการใช้ของผู้บริโภคจากวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ปิดสนิทได้สามารถป้องกันตัวผลิตภัณฑ์จากละอองน้ำและความชื้นได้ อีกทั้งยังต้องน้ำหนักเบาแต่แข็งแรงทนทาน มีความทนต่อต่างอ่อน ๆ ได้ ซึ่งพลาสติก PE นั้นมีคุณสมบัติที่ครบถ้วนอีกทั้งยังสามารถขึ้นรูปได้ง่ายและยังราคาถูก ในส่วนของฉลากใช้สติ๊กเกอร์ PP ที่มีคุณสมบัติกันน้ำได้เช่นกัน ระบุรายละเอียด ข้อบ่งใช้ และข้อควรระวังอย่างชัดเจนด้วยขนาดตัวหนังสือที่เหมาะสม รูปทรงของฉลากนั้นออกแบบเลียนแบบรูปทรงของวิ่งใหม่ที่เป็นส่วนประกอบหลักในการทำสบู่ และยังลดปัญหารอยย่นจากการแปะติดได้อีกด้วย



ภาพที่ 8 แบบร่างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่เหลววิ่งใหม่



ภาพที่ 9 จำลองแบบร่างปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวรังไหม

2.3.5 ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพา

ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพา เป็นการออกแบบสบู่เพื่อตอบสนองความสะดวกสบายในการใช้งานกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว หรือการเดินทางไปยังสถานที่อื่น ๆ แต่ไม่เอายากพาสบู่ล้างหน้าก่อนใหญ่เนื่องด้วยปัญหาเรื่องการเก็บรักษาและความสะดวกในการใช้งาน โดยการออกแบบโดยการทำให้ผลิตภัณฑ์สบู่มีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้เพียงครั้งเดียว ไม่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ต่อ 1 ชิ้น โดยการศึกษาขนาดของผลิตภัณฑ์สบู่แผ่นที่มีตามท้องตลาด และออกแบบให้สบู่มีฟองเล็กน้อยเพื่อความสนุกในการใช้ผลิตภัณฑ์ และยังเป็นการยึดผลิตภัณฑ์กับฝ่ามือขณะถูได้อีกด้วย ทางด้านรูปร่างออกแบบโดยออกแบบให้เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อง่ายต่อการตัด บี้มลายโลโก้เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์



ภาพที่ 10 แบบร่างและผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพา

2.3.6 บรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพา

บรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพานั้น ได้ทำการศึกษาจากวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่สามารถป้องกันตัวผลิตภัณฑ์จากละอองน้ำ ความชื้น และต้องน้ำหนักเบาแต่แข็งแรงทนทาน มีความทนต่อต่างอ่อน ๆ ได้ ซึ่งพลาสติก PET นั้นมีคุณสมบัติที่ครบถ้วนอีกทั้งยังสามารถขึ้นรูปได้ง่ายและยังราคาถูก ในส่วนของฉลากใช้สติกเกอร์ที่มีคุณสมบัติกันน้ำได้เช่นกัน ระบายละเอียด ข้อบ่งใช้ และข้อควรระวังอย่างชัดเจนด้วยขนาดตัวหนังสือที่เหมาะสม ด้านขนาดศึกษาขนาดมาตรฐานที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดเพื่อให้การพกพา เช่นการพกพาใส่กระเป๋าเสื้อ หรือกางเกงได้สะดวกสบาย



ภาพที่ 11 แบบร่างและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมแบบพกพา



ภาพที่ 12 ผลงานผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมทั้ง 3 รูปแบบ

สรุปผล

ปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น ซึ่งผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่นเกิดจากการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการดำรงชีวิตและใช้สอยในชีวิตประจำวัน จำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารแปรรูปกึ่งสำเร็จรูป/สำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมแบบดั้งเดิมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกลางหมื่น รูปแบบผลิตภัณฑ์สบู่กลีเซอรินแบบก้อนของผลิตภัณฑ์ มีเพียง 2 สูตร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมผสมขมิ้น ส่วนผสมเป็นกลีเซอรินก้อนใสสกัดจากรังไหม สารสกัดสีที่ได้มาจากน้ำผึ้งและขมิ้น บรรจุภัณฑ์ใช้เพียงฟิล์มถนอมอาหาร และฉลากแบบสติ๊กเกอร์ กรรมวิธีการขึ้นรูปก้อนใช้การหลอมเทรูปทรงของสบู่มี 2 ลักษณะ คือ สีเหลี่ยมจัตุรัส และรูปทรงดอกไม้ ซึ่งยังไม่เป็นที่สนใจของตลาดเท่าที่ควร เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นจึงมีการเพิ่มสูตรผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมเพิ่มและออกแบบบรรจุภัณฑ์สบู่รังไหมใหม่ โดยกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาถึงกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีกำลังใน

การซื้อ ที่ซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านกลางหมื่น มีแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ โดยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้วยลวดลายของสมุนไพรจากการใช้ ภูมิปัญญาของชาวบ้านในหมู่บ้านในการใช้เพื่อเป็นยารักษาโรคและและผสมใน ส่วนผสมของสบู่เพื่อประพินผิวจึงนำสมุนไพรจากภูมิปัญญาเหล่านี้มาประกอบ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ส่วนกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วยส่วนผสมสมุนไพรในสบู่ การออกแบบโลโก้สบู่รังไหม เป็นการ ออกแบบโดยใช้ความรู้ทางด้านการออกแบบเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของ ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมให้รูปแบบหลากหลาย ออกแบบให้มีเอกลักษณ์และใช้ วัตถุประสงค์ที่ปลอดภัยในการใช้งานเพื่อสร้างความแตกต่างจากกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ และออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยใช้วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และ ออกแบบลวดลายให้ดึงดูดความสนใจโดยมีการนำภูมิปัญญามาเสนอผ่านรูปแบบ กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 3 แบบได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อน 2) ผลิตภัณฑ์สบู่เหลว 3) ผลิตภัณฑ์สบู่รัง ไหมสำหรับพกพา การผสมสมุนไพร 4 ชนิด ได้แก่ ขมิ้น น้ำผึ้ง ว่านหางจระเข้ และลูกหม่อน

อภิปรายผล

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านนาหมื่น ต้องการพัฒนารูปแบบสบู่รังไหมขึ้นใหม่ เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความต้องการการออกแบบเพื่อดึงดูดใจกลุ่มผู้บริโภค ใหม่ ๆ แต่ยังไม่มีกรออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการและนำ ดึงดูดใจกลุ่มผู้บริโภคมากพอ สอดคล้องกับ วิลาสินี ศิริธร (2561) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาและลดต้นทุนกระบวนการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์สบู่

สมุนไพรของกลุ่มชุมชนตำบลโคกสูง อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พบว่าในการศึกษาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพร เพื่อลดต้นทุนในกระบวนการผลิต ซึ่งเป็นสูตรของกลุ่มชุมชนตำบลโคกสูง อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งก่อนที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาพบปัญหาว่า การทำสบู่สมุนไพรทั้ง 6 สูตร ใช้พิมพ์สบู่สำเร็จรูปมาใช้ทำให้ได้สบู่สมุนไพรแบบทั่ว ๆ ไป รวมถึงกระบวนการผลิตที่ยังเกิดการสูญเสียในขั้นตอนการผลิตและยังไม่มีบรรจุภัณฑ์ของสบู่สมุนไพรที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

การระบุรายละเอียด ข้อบ่งใช้สบู่รังไหมประทินผิวผสมสมุนไพรในแต่ละชนิด และข้อควรระวังอย่างชัดเจนด้วยขนาดตัวหนังสือที่เหมาะสมสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้มากขึ้น สอดคล้องกับ พรณิภา วิชัยพล (2564) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรไทยของผู้บริโภคในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สบู่ที่มีส่วนผสมสมุนไพรไทยควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เกี่ยวกับสบู่แต่ละชนิดในผลิตภัณฑ์สบู่ และควรให้ความสำคัญกับการมีโฆษณา การประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักบนสังคมออนไลน์

สำหรับสิ่งที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านกลางหมื่น ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมที่มีหลายสูตรเพิ่มมากขึ้น ด้วยการผสมสมุนไพร 4 ชนิด ได้แก่ ขมิ้น น้ำมัน ว่านหางจระเข้ และลูกหม่อน สูตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังได้บรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 แบบ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อน 2) ผลิตภัณฑ์สบู่เหลว 3) ผลิตภัณฑ์สบู่รังไหมสำหรับพกพา ซึ่งคาดหวังว่าจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์สบู่รังไหม และสร้างรายได้ให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการวิจัยให้ครอบคลุมถึงการออกแบบเพื่อการตลาดในรูปแบบออนไลน์
2. ในการขึ้นรูปสบู่นิรูปแบบเกล็ดหรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้ความแตกต่างจากท้องตลาด ควรได้รับการร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ในการวิจัยครั้งถัดไปควรใช้สรรพคุณที่มีคุณค่าของรังไหม สร้างผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เช่น แผ่นมาร์คิ่งใหม่ เซรั่มรังไหม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกพร พลเยี่ยม และ สีนินาฏ ศิริ. (2556). *การสกัดเซอรินจากรังไหม Bombyx mori and Samia cynthia ricini Extraction of Silk Sericins from Bombyx mori and Samia cynthia ricini*. รายงานการประชุมวิชาการการประชุมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 (น. 106). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เขาวนิ แยมผิว และจันทนา แสนสุข. (2563). กลยุทธ์เศรษฐกิจของผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการวิทยาลัยดพล*, 7(1), 39–48.
- พรณิกา วิชัยพล. (2564). การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรไทยของผู้บริโภคในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(41), 281.
- วรรณิกา เกิดบาง. (2559). *การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหมู่บ้านแย้ จังหวัดสุพรรณบุรี*. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- วิลาสินี ศิริธร. (2561). การพัฒนาและลดต้นทุนกระบวนการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรของกลุ่มชุมชนตำบลโคกสูง อำเภอลำดวน จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2), 128-1.